

Қазақстан Республикасы
Астана қаласы
«AGZHAN» ғылыми-білім
беру орталығы»

Республика Казахстан
город Астана
«Научно-образовательный
центр «AGZHAN»

010000, Астана қ., Ш. Иманбаева қ., 5а ү., каб. 203
+7 708 425 58 09, 8 71 72 25 58 09 (қабылдау бөлімі).
www.agzhanastana.kz agzhanastana
agzhan_astana@mail.ru

010000, г. Астана, ул. Ш. Иманбаева, д. 5а. 203 каб.
+7 708 425 58 09, 8 71 72 25 58 09 (приёмный кабинет).
www.agzhanastana.kz agzhanastana
agzhan_astana@mail.ru

Әдістемелік кеңесте
қаралды
хаттама №93
№173 бұйрық
03.10.2024 ж

«БЕКІТЕМІН» AGZHAN»
ғылыми-білім беру
орталығының директоры
М.А.Шорманбаева
03.10.2024 ж.

«Буллинг пен кибербуллингтің алдын алудың қазіргі заманғы стратегиялары: қауіпсіз білім беру ортасын құру» жалпы білім беретін мектептердің педагогтары, педагог-психологтары және сынып жетекшілеріне арналған педагог кадрлардың біліктілігін арттыру курстары
БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ

Астана қ., 2024 ж.

МАЗМҰНЫ

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР	3
2. ГЛОССАРИЙ.....	7
4. БАҒДАРЛАМАНЫҢ МАҚСАТЫ, МІНДЕТТЕРІ ЖӘНЕ КҮТІЛЕТІН НӘТИЖЕЛЕР	9
5 БАҒДАРЛАМАНЫҢ ҚҰРЫЛЫМЫ МЕН МАЗМҰНЫ.....	12
6 ОҚУ ПРОЦЕСІН ҰЙЫМДАСТЫРУ	14
7 БАҒДАРЛАМАНЫ ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ	17
8 ОҚЫТУ НӘТИЖЕЛЕРІН БАҒАЛАУ	18
9 КУРСТАН КЕЙІНГІ ҚОЛДАУ.....	22
10 ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ.....	23

1. Жалпы ережелер

1.1 «Буллинг және кибербуллинг профилактикасының қазіргі заманғы стратегиялары: қауіпсіз білім беру ортасын құру» педагогика кадрларының біліктілігін арттыру курстарының білім беру бағдарламасы (бұдан әрі - Бағдарлама): оқу мақсатын, міндеттерін, жоспарланған нәтижелерін, курстың құрылымы мен мазмұнын, ұйымдастыру ерекшеліктерін, курсты оқу-әдістемелік қамтамасыз етуді, тындаушылардың білімі мен дағдыларын бақылау және бағалау рәсімін айқындайды.

1.2 *Бұл бағдарлама* жалпы білім беретін мектептердің педагог-психологтары мен сынып жетекшілерінің буллинг пен кибербуллингтің алдын алу саласындағы кәсіби құзыреттерін арттыруға бағытталған.

1.3 *Бағдарлама негізгі ережелер мен талаптарды ескере отырып әзірленді:*

- Қазақстан Республикасының Конституциясы.
- «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319–III Заңы
- Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы. 1948 жылы 10 желтоқсанда БҰҰ Бас Ассамблеясының 217 А (III) қарарымен қабылданған декларация.
- Азаматтық және саяси құқықтар туралы халықаралық пакті (Нью-Йорк, 1966 жылғы 16 желтоқсан)
- Азаптауларға және басқа да қатыгез, адамгершілікке жатпайтын немесе арнамысты қорлайтын іс-әрекеттер мен жазалау түрлеріне қарсы конвенция (БҰҰ Бас Ассамблеясының 1984 жылғы 10 желтоқсандағы 39/46 Қарарымен қабылданған)
- Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы № 345-II Заңы. Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы (20.08.2024 жылғы жағдай бойынша өзгерістермен және толықтырулармен)
- Балалар қорлауының алдын алу қағидаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 21 желтоқсандағы № 506 бұйрығы.
- Балаларды зорлық-зомбылықтан қорғаудың, суицидтің алдын алудың және олардың құқықтары мен әл-ауқатын қамтамасыз етудің 2023–2025 жылдарға арналған кешенді жоспарын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 31 тамыздағы № 748 қаулысы.
- Педагогикалық әдептің кейбір мәселелері туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 11 мамырдағы № 190 бұйрығы.
- Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 6 сәуірдегі № 130 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2023 жылғы 17 наурыздағы № 68 бұйрығы. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту ұйымдарының, орта, арнаулы, қосымша, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарының педагогтеріне жүргізуге қажетті құжаттардың тізбесі және олардың нысандары.

- Қазақстан Республикасында мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік білім беруді дамытудың 2023–2029 жылдарға арналған тұжырымдамалары. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы № 249 қаулысы.
- «Мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру, тиісті типтер мен түрлердегі қосымша білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 31 тамыздағы № 385 бұйрығы.
- Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 4 мамырдағы №175 бұйрығымен бекітілген педагогтердің біліктілігін арттыру курстарының білім беру бағдарламаларын әзірлеу, келісу және бекіту қағидалары
- Педагогтердің біліктілігін арттыру курстарын ұйымдастыру және өткізу, сондай-ақ педагог қызметін курстан кейінгі қолдау қағидалары 2016 жылғы 28 қаңтардағы № 95.

1.4 Өзектілігі. Қазіргі уақытта мектептердегі буллинг және кибербуллинг мәселесі жаһандық сипатқа ие болып отыр және білім беру жүйесіндегі зорлық-зомбылық жағдайларының алдын алу мәселесі бүкіл әлемде де, Қазақстан Республикасында да өзекті болып отыр. БҰҰ мәліметтері бойынша, әлемдегі әрбір оныншы оқушы білім беру ұйымдарында зорлық-зомбылыққа ұшырайды және бұл көрсеткіш жыл сайын артып келеді. Қорқыту-білім беру ұйымдары мен балалар ұжымдарында жиі кездесетін мәселелердің бірі, ол жасөспірімдер арасында суицид қаупін едәуір арттырады, топта және мекемеде агрессия мен зорлық-зомбылықтың күшеюіне, оқу үлгерімінің төмендеуіне, эмоционалдық және невротикалық мәселелерге әкеледі. Қорқытудың алдын алу, анықтау және балаларды қорғау осы мәселені қарастыруға және белгілі бір профилактикалық шараларды жүзеге асыруға кешенді, жүйелі көзқарасты қажет етеді.

Қазіргі заманғы ақпараттық технологиялар, олардың барлық артықшылықтарына қарамастан, кибербуллинктің таралуына ықпал етеді, бұл проблеманы қиындатады, өйткені агрессорлар жасырын болып, құрбандарға тәулік бойы әсер ете алады. Бұл құбылыстар білім алушылардың эмоционалдық және психологиялық әл-ауқатына кері әсерін тигізеді, тіпті балалар мен жасөспірімдер арасындағы өзіне-өзі қол жұмсаудың қайғылы жағдайларына да елеулі салдарға әкелуі мүмкін. Мектеп оқушыларының интернетті белсенді пайдалануы мен цифрландыру жағдайында бұл құбылыстар жаңа формаларға ие болуда, бұл педагогтардан буллинг пен кибербуллинкті дер кезінде анықтау және алдын алу үшін заманауи әдістер мен стратегияларды меңгеруді талап етеді.

Курс бағдарламасының өзектілігі педагогтардың қауіпсіз және қолдаушы білім беру ортасын құруға бағытталған өзекті білім мен дағдыларға деген қажеттілігімен, сандық қоғам жағдайында білім алушылардың психологиялық және эмоциялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету қажеттілігімен және мектепте және интернетте агрессияның таралуынан туындаған білім беру жүйесіндегі жаңа

сын-қатерлер аясында педагогтардың кәсіби құзыреттерін арттырумен байланысты.

1.5 Бағдарламаның жалпы мемлекеттік басымдықтармен және әлемдік трендтермен байланысы. Қазақстандық балалардың құқықтары мен мүдделерін қорғау, оларды зорлық-зомбылықтан қорғау мемлекеттік саясаттың басым бағыттары болып табылады. Қазақстан Республикасының білім беру саласындағы негізгі бағыттардың бірі баланың жеке басының жан-жақты дамуы үшін қолайлы жағдайларды қамтамасыз ету, сондай-ақ қауіпсіз білім беру ортасын құру болып табылады.

Біліктілікті арттыру курстарының бағдарламасы білім алушылар арасында агрессияның барлық түрлерін болдырмауға бағытталған Қауіпсіз мектеп кеңістігін құрудың заманауи әдістері мен стратегияларын ұсына отырып, осы басымдықтарды тікелей қолдайды. Бағдарлама тұрақты даму мақсаттарына қол жеткізуге ықпал етеді: жан-жақты және әділ сапалы білім беруді қамтамасыз ету және барлығына өмір бойы білім алу мүмкіндігін ынталандыру (4-мақсат); орнықты даму мүддесі үшін бейбіт және ашық қоғам құруға жәрдемдесу, барлығына әділеттілікке қол жеткізуді қамтамасыз ету және барлық деңгейлерде тиімді, есеп беретін және кең қатысуға негізделген мекемелер құру (16-мақсат).

Әлемдік деңгейде бейбітшілік пен кибербуллинг мәселесі де алаңдаушылық тудырып отыр. ЮНЕСКО, ЮНИСЕФ және ДДҰ сияқты халықаралық ұйымдар мектептер мен білім беру мекемелеріндегі зорлық-зомбылыққа қарсы күрестің жүйелі тәсілі қажеттігін атап көрсетеді. Көптеген елдерде балаларды физикалық және психологиялық агрессияның барлық түрлерінен, соның ішінде буллинг пен кибербуллингтен қорғауға бағытталған арнайы бағдарламалар мен заңдар қабылданады.

Білім беру саласындағы әлемдік трендтер кибербуллинктің алдын алу үшін оқушылар мен педагогтар арасында қауіпсіз цифрлық орта құру мен цифрлық сауаттылықты дамытудың маңыздылығын көрсетеді. Педагогтерге арналған біліктілікті арттыру курстарының бағдарламасы халықаралық тәжірибе негізінде хабардар болуды арттыру және профилактикалық шараларды енгізу бойынша интеграцияланған шешімдерді ұсына отырып, осы трендтерді ескереді. Біліктілікті арттыру курстарының бағдарламасы қауіпсіз білім беру кеңістігін құру бойынша жалпымемлекеттік басымдықтарға да, мектептегі буллингпен және кибербуллингпен күреске бағытталған халықаралық үрдістерге де жауап береді.

1.6 Осы білім беру бағдарламасы:

- оқыту нәтижелеріне бағдарланған педагогтарды даярлау мазмұнына;
- педагогтардың, педагог-психологтардың және сынып жетекшілерінің буллинг пен кибербуллинктің алдын алу саласындағы кәсіби құзыреттілігін дамыту;
- білім беру процесін жүзеге асыруды ұйымдастыру және нысандары;
- біліктілікті арттыру курстары шеңберінде тыңдаушыларды аралық және қорытынды аттестаттау.

1.7 Біліктілікті арттыру курстарының ұзақтығы 108 академиялық сағатты құрайды.

2. Глоссарий

2.1 Осы курстың бағдарламасы мынадай терминдерді қамтиды:

<i>Терминдер</i>	<i>Анықтама</i>
Әлеуметтік оңалту	арнаулы әлеуметтік қызметтерге мұқтаж кәмелетке толмағандарды құқықтық, әлеуметтік, дене, психикалық, педагогикалық, моральдық және (немесе) материалдық қалпына келтіруге бағытталған кәмелетке толмағандар арасындағы құқық бұзушылықтардың, қадағалаусыз және панасыз қалудың профилактикасы жүйесінің органдары мен мекемелері жүзеге асыратын шаралар кешені.
Әлеуметтік бейімделу	арнаулы әлеуметтік қызметтерге мұқтаж баланың қоғамда қабылданған құндылықтарды, мінез-құлық қағидалары мен нормаларын меңгеру және қабылдау арқылы әлеуметтік орта жағдайларына белсенді бейімделу процесі, сондай-ақ психологиялық және (немесе) моральдық жарақат салдарларын еңсеру процесі.
Баланы зақымдау (буллинг)	қорлау сипатындағы жүйелі (екі және одан да көп рет) әрекеттер, қудалау және (немесе) қорқыту, оның ішінде қандай да бір әрекетті жасауға немесе жасаудан бас тартуға мәжбүрлеуге бағытталған әрекеттер, сол сияқты бұқаралық немесе масс-медиа және (немесе) телекоммуникация желілерін, және (немесе) онлайн-платформаларды (кибербуллинг) пайдалана отырып жасалған дәл сол әрекеттер.
Білім беру бағдарламасы	оқытудың мақсаттарын, нәтижелері мен мазмұнын, білім беру процесін ұйымдастыруды, оларды іске асырудың тәсілдері мен әдістерін, оқыту нәтижелерін бағалау өлшемдерін қамтитын білім берудің негізгі сипаттамаларының бірыңғай кешені.
Буллинг (ағылшынша bullying, от bully - хулиган, драчун, зұлым, дөрекі, зорлаушы)	өзін қорғай алмайтын жеке оқушыға қатысты жүйелі түрде, ұдайы қайталанатын зорлық-зомбылық, бір оқушының немесе бір топ оқушының зорлық-зомбылық көрсетуі. Буллингтің мақсаты - жәбірленушіні қудалау,

	одан қорқыту, көңіл күйін түсіру, қорлау, бағындыру.
Кибербуллинг	сандық технологияларды пайдалана отырып, зорлық-зомбылық жасау. Кибербуллинг әлеуметтік желілерде, мессенджерлерде, ойын платформаларында және ұялы телефондарда болуы мүмкін. Бұл зорлық-зомбылық объектісіне айналған адамды қорқытуды, ашуландыруды немесе масқара етуді мақсат еткен мақсатты мінез-құлық моделі. Ғаламтор зорлық-зомбылықтың басқа түрлерінен ерекшеленеді, бұл зорлық-зомбылық жасаушының жасырын болуына және басып алынбау ықтималдығын сақтауға мүмкіндік береді.
Құзыреттілік	адамның әртүрлі жағдайларда проблемаларды шешу үшін қажетті білімді немесе іс-қимылды көрсету қабілеті, білім мен өмірлік жағдайлар арасында байланыс орната білуі.
Оқытудан күтілетін нәтижелер	оқу процесі аяқталғаннан кейін білім алушы нені білетінін, түсінетінін, көрсететінін білдіретін құзыреттердің жиынтығы.
Орнықты даму мақсаттары (ОДМ)	кедейлік пен кедейлікті жоюға, теңсіздік пен әділетсіздікке қарсы күреске, сондай-ақ планетаны қорғауға және бүкіл халық үшін бейбітшілік пен гүлденуді қамтамасыз етуге бағытталған жаһандық қабылданған мақсаттар.
Педагогтардың біліктілігін арттыру	оқыту мен оқыту сапасын арттыру үшін жаңа кәсіби білім алуға, сондай-ақ бұрын алған кәсіби білімдерін, іскерліктерін, дағдылары мен құзыреттерін қолдауға, кеңейтуге, тереңдетуге және жетілдіруге мүмкіндік беретін кәсіптік оқыту нысаны.
Педагог қызметін курстан кейінгі қолдау	педагогтің курстан кейінгі қызметіне үздіксіз мониторинг жүргізу және әдістемелік, консультациялық көмек көрсету жолымен оның кәсіби құзыреттілігін дамытуды қамтамасыз ететін іс-шаралар жүйесі.
Эмоциялық интеллект (EQ, emotional quotient)	адамның өзінің және басқалардың эмоцияларын тану, сұхбаттасушының ниетін, оның уәждемесі мен тілектерін түсіну қабілеті, сондай-ақ осы білімді практикалық міндеттерді шешу үшін пайдалана білу.

3. Бағдарламаның тақырыбы

3.1 Бағдарламаның жаңалығы. Бағдарлама мектеп агрессиясының алдын алудың дәстүрлі әдістерін кибербуллингпен күрестің жаңа тәсілдерімен біріктіре отырып, буллинг пен кибербуллинг проблемасын шешуге инновациялық, кешенді тәсілді ұсынады. Бұл агрессия тез тарайтын цифрлық ортаның ерекшелігін ескереді және оны анықтау мен жолын кесу үшін қосымша дағдыларды талап етеді. Жиі тек физикалық буллингке шоғырланатын ескірген әдістемелерге қарағанда, бағдарлама заманауи сандық стратегияларды ұсынады, педагогтарды ғаламтордағы қауіп-қатерлерге ден қоюды үйретеді.

Білім беру процесін белсенді цифрландыру жағдайында осы бағдарлама педагогтарды онлайн-кеңістікте оқушылармен жұмыс істеуге даярлау қажеттілігін мойындайды. Интернет-қатерлерді түсінуге, әлеуметтік желілермен және онлайн-коммуникациялармен жұмыс істеуге назар аударылады. Жаңалықтың бұл аспектісі педагогтардың кибербуллинг жағдайларына барабар ден қоюға, олардың алдын алуға және оқушылардың сандық қауіпсіздігін қамтамасыз етуге дайындығын қамтамасыз етеді.

Бағдарлама ЮНЕСКО, ЮНИСЕФ және ДДҰ сияқты ұйымдардың соңғы әлемдік зерттеулері мен ұсынымдарына, сондай-ақ басқа елдерде буллинг пен кибербуллингке қарсы бағдарламаларды енгізудің табысты мысалдарына негізделген. Жаңашылдықтың бұл элементі үздік шетелдік тәжірибелерді қазақстандық білім беру жүйесінің контексіне бейімдеуге мүмкіндік береді, бұл бағдарламаны неғұрлым өзекті және тиімді етеді.

Бағдарламаның маңызды жаңалығы педагогтардың эмоциялық құзыреттілігін дамытуға баса назар аудару болып табылады, бұл оларға агрессивті жағдайлармен күресуге ғана емес, зардап шеккен балаларға психологиялық қолдау көрсетуге де мүмкіндік береді. Бағдарлама педагогтарды эмпатияға, эмоционалдық тұрақтылыққа және зорлық-зомбылықсыз қарым-қатынас дағдыларына үйретеді, бұл қолайлы мектеп атмосферасын құруда негізгі фактор болып табылады.

Бағдарлама осал топтарға жататындарды (ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушылар, әлеуметтік қолайсыз отбасылардың балалары және т.б.) қоса алғанда, барлық оқушылардың қажеттіліктерін ескере отырып, мектеп ұжымдарында қауіпсіз және құрметпен өзара іс-қимыл жасау мәдениетін қалыптастыруға бағытталған.

Бағдарлама жобалық оқыту, рөлдік ойындар, кейс-сатылар және жанжалды жағдайларды модельдеу сияқты заманауи педагогикалық технологияларды қамтиды. Бұл буллинг проблемасын теориялық тұрғыдан зерттеп қана қоймай, оның алдын алу дағдыларын іс жүзінде пысықтауға мүмкіндік береді, бұл педагогтар үшін курстың практикалық құндылығын күшейтеді.

Осылайша, бағдарламаның жаңашылдық дәрежесі оның цифрлық қоғамның қазіргі заманғы сын-қатерлеріне бейімделуі, инновациялық әдістер мен халықаралық тәжірибені интеграциялау, сондай-ақ оқушыларды эмоциялық қолдауға және мектепте қауіпсіз орта құруға екпінді күшейту болып табылады. Бағдарлама педагогтарды қауіпсіз білім беру кеңістігін құру үшін қажетті

құралдармен қамтамасыз ете отырып, нақты және виртуалды қатерлердің ерекшелігін ескереді.

3.2 Курстар бағдарламасының Қазақстан Республикасында баламасы жоқ, өйткені ол өзінің құрылымы мен мазмұны бойынша бірегей болып табылады. Ол кибербуллингке баса назар аудара отырып, буллингтің алдын алудың заманауи әдістерін үйлестіреді, бұл әсіресе оқушылар арасында цифрлық технологияларды пайдаланудың қарқынды өсуі жағдайында өзекті болып табылады. Бағдарлама алғаш рет мектептің физикалық кеңістігінде буллингті анықтау және болдырмау саласында педагогтарды кешенді даярлауды ұсынып қана қоймай, педагогтарды балаларды интернет-қатерлерден қорғауға үйрету арқылы қауіпсіз онлайн-орта құруға да бағытталған.

3.3 Модульдер мен тақырыптардың атауы түріндегі Бағдарлама тақырыбының мазмұны 1-кестеде берілген.

1-кесте. Біліктілікті арттыру курстарының білім беру бағдарламасының мазмұны «Буллинг және кибербуллинг профилактикасының қазіргі заманғы стратегиялары: қауіпсіз білім беру ортасын құру».

Модульдердің атауы	Тақырыптардың атауы
<p>Модуль 1. Нормативтік-құқықтық база және білім беру ортасында баланың құқықтарын қорғау.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Баланың құқықтарын қорғау туралы халықаралық және мемлекеттік нормативтік-құқықтық актілер. Білім беру ортасында балалардың құқықтарын қорғауға қатысты негізгі халықаралық конвенцияларды және Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерін талдау. 2. Балалардың мектептерде зорлық-зомбылықтан, бейбаштықтан және қатыгездіктен қорғалу құқығын іске асыру. Білім беру мекемелері шеңберінде балалардың зорлық-зомбылық пен зорлық-зомбылықтан қорғалу құқықтарын іске асыру тетіктерін қарау. 3. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес буллинг профилактикасын жүргізу тәртібі. Мектептерде буллинг пен кибербуллингтің алдын алуды реттейтін құқықтық рәсімдер мен стандарттарды зерделеу. 4. Балаларды олардың денсаулығы мен дамуына зиян келтіретін ақпараттан қорғау. Интернетте және басқа да медиада, соның ішінде кибербуллингте балаларды зиянды ақпараттан қорғауды реттейтін заңнамаға шолу. 5. Білім беру ортасында балалардың құқықтарын сақтау үшін педагогтардың жауапкершілігі. Оқушылардың құқықтары мен мүдделерін қорғау бойынша нормативтік-құқықтық актілер шеңберінде педагогтардың міндеттері мен жауапкершілігін зерделеу.
<p>Модуль 2.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мектеп ортасында буллингтің алдын алудың қазіргі заманғы стратегиялары. Ерте

<p>Буллинг пен кибербуллингтің алдын алу: стратегиялар мен құралдар.</p>	<p>диагностика мен интервенциялардың тәсілдерін қоса алғанда, білім беру мекемелерінде буллингтің алдын арудың қазіргі заманғы әдістемелерін зерделеу.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Кибербуллинг: оқушыларды қорғау тәуекелдері, салдары және әдістері. Кибербуллингтің ерекшеліктерін, оны анықтау әдістерін, сондай-ақ балаларды онлайн-зорлық пен зиянды ақпараттан қорғау тәсілдерін талдау. 3. Буллинг пен кибербуллингті болдырмау үшін сандық технологияларды пайдалану. Буллинг және кибербуллинг жағдайларына мониторинг, алдын алу және ден қою үшін цифрлық құралдар мен платформаларды талқылау. 4. Мектеп бағдарламалары мен буллингтің алдын алу бойынша тренингтер ұйымдастыру. Мектеп оқушылары мен педагогтар үшін буллинг туралы хабардарлықты арттыруға және оның алдын алуға бағытталған тренингтер әзірлеу және енгізу. 5. Қауіпсіз білім беру ортасын қалыптастыруда педагогтар мен ата-аналардың рөлі. Буллинг қаупін төмендететін жағдайлар жасау үшін педагогтар мен ата-аналардың өзара іс-қимылының маңыздылығы және ата-аналарды алдын алу процесіне тарту.
<p>Модуль 3. Буллинг профилактикасындағы психологиялық аспектілер мен педагогикалық тәсілдер</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Қақтығыстың даму себептері, салдары және динамикасы. Буллингтің туындауына ықпал ететін психологиялық факторларды, сондай-ақ оның құрбандар, агрессорлар және куәгерлер үшін салдарын зерделеу. 2. Буллинг жағдайларында баланың мінез-құлқына әсер ететін жеке және әлеуметтік факторлар. Баланың құрбан немесе агрессор ретінде буллингке тартылуына отбасылық, әлеуметтік және жеке факторлардың әсерін талдау. 3. Буллинг және кибербуллинг құрбандарын психологиялық қолдау әдістері. Буллинг пен кибербуллингтен зардап шеккен балаларға психологиялық көмек және эмоциялық қолдау көрсетудің практикалық стратегиялары. 4. Агрессорлармен жұмыс істеудің педагогикалық тәсілдері: агрессиялық мінез-құлықты түзету және алдын алу. Агрессор балалармен жұмыс бойынша агрессияны түзетуге және оның алдын алуға бағытталған тиімді педагогикалық әдістемелер. 5. Оқушылардың эмоциялық интеллекті мен әлеуметтік құзыреттілігін дамыту - буллингтің алдын алу тәсілі. Оқушылардың эмоционалдық өзін-өзі реттеу, эмпатия және басқаларға

	құрмет көрсету дағдыларын дамытуға ықпал ететін бағдарламалар мен әдістерді енгізу.
Модуль 4. Қауіпсіз білім беру ортасы жағдайындағы мониторинг, жауапкершілік және тәрбие жұмысы	<ol style="list-style-type: none"> 1. Білім беру ортасы жағдайларының мониторингі: буллинг және кибербуллинг тәуекелдерін анықтау. Мектеп климатын бағалаудың әдістері мен құралдары, оқушылардың психологиялық қауіпсіздігінің мониторинг жүйесі және жанжалды жағдайлардың алдын алу. 2. Оқушылардың құқықтарын бұзғаны үшін мектептің жауапкершілігі. Балалардың құқықтарын қорғау және мектепте буллингті болдырмау жөніндегі міндеттемелерді орындамағаны үшін білім беру мекемелерінің педагогикалық жауапкершілігін талдау. 3. Балалардың буллингке қатысудағы жауапкершілігі: тәрбиелік және тәртіптік шаралар. Буллингке қатысушы балаларға қолданылатын тәрбиелік тәсілдер мен тәртіптік шаралар, сондай-ақ олардың құқықтық салдары. 4. Қауіпсіз білім беру ортасын құрудағы тәрбие жұмысының рөлі. Құрметпен төзімділік бағаланатын қауіпсіз және инклюзивті мектеп ортасын қалыптастыру үшін тәрбие бағдарламаларының маңыздылығы. 5. Буллинг профилактикасы бағдарламаларының тиімділігін мониторингілеуге және талдауға жүйелі тәсіл. Буллинг және кибербуллинг профилактикасының енгізілген бағдарламаларының нәтижелерін бағалау, сондай-ақ мониторинг негізінде әдістерді түзету.
Итоговое тестирование	Курсты игеру қорытындылары бойынша қорытынды деңгейді бағалау

4. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері

4.1 Бағдарламаның мақсаты: Педагогтардың, педагог-психологтардың және сынып жетекшілерінің буллинг пен кибербуллингтің алдын алу мәселелеріндегі кәсіби құзыреттілігін арттыру, балалардың құқықтарын қорғауға негізделген қауіпсіз білім беру ортасын құру және оқушылар арасында зорлық-зомбылық пен агрессия жағдайларына араласу және тиімді мониторинг жасау дағдыларын қалыптастыру.

4.2 Бағдарлама міндеттері:

- педагогтарды буллинг пен кибербуллингтің алдын алудың қазіргі заманғы стратегияларына үйрету;
- цифрлық құралдармен және интернет-қауіпсіздікпен жұмыс істеу дағдыларын дамыту;
- қауіпсіз және инклюзивті білім беру ортасын құруда педагогтің рөлін түсінуді қалыптастыру;

- педагогтарды эмоциялық қолдау және буллингтен зардап шеккен балалармен жұмыс істеу негіздеріне үйрету;
- халықаралық тәжірибені буллинктің алдын алу жүйесіне біріктіру.

4.3 Бағдарламаның күтілетін нәтижелері:

- педагогтардың құзыреттілігін арттыру;
- қауіпсіз және қолдаушы білім беру ортасын құру;
- мектептегі психологиялық ахуалды жақсарту;
- буллинг және кибербуллинг жағдайларының алдын алу және азайту;
- педагогтардың сандық және медиа сауаттылығын арттыру;
- халықаралық тәжірибені бейімдеу.

Бағдарлама педагогтер мен педагог-психологтардың оқушылар арасында буллинг пен кибербуллингі анықтау және болдырмау дағдыларын дамытуға бағытталған; білім беру ортасында балалардың құқықтарын қорғауды реттейтін нормативтік құқықтық актілер туралы білімді қалыптастыру; буллингтен зардап шеккен балаларды тәрбиелеу жұмысының және психологиялық қолдаудың тиімді әдістерін игеру; педагогтерді уақтылы араласу және оқытудың қауіпсіз жағдайларын жасау үшін мектеп ортасын мониторингілеу және талдау әдістеріне оқыту.

4.4 Бағдарламаның практикалық маңыздылығы. Бағдарламаның жалпы білім беретін мектептердің педагог-психологтары, сынып жетекшілері мен педагогтары үшін практикалық маңыздылығы олардың буллинг пен кибербуллингі ерте анықтау және алдын алу дағдыларын дамыту болып табылады. Курс бағдарламасы педагогтар мен педагог-психологтарға буллинг пен кибербуллингінің алдын алудың нақты құралдары мен стратегияларын, сондай-ақ қауіпсіз және қолдау көрсететін білім беру ортасын құру дағдыларын ұсынады. Педагог-психологтар, сынып жетекшілері оқушының эмоционалдық жағдайын тереңірек түсініп, оқушылар арасында құрмет пен сенім мәдениетін тиімді қолдай алады.

4.5 Оқыту нәтижелері педагогтердің, педагог-психологтардың және сынып жетекшілерінің жұмыс тәжірибесіне олардың жанжалдарды тиімді болдырмау және шешу қабілетін жақсартып, елеулі әсер етеді. Педагогтер оқушылар үшін қауіпсіз орта құруға сенімдірек болады, бұл буллинг пен кибербуллинг жағдайларын азайтуға ықпал етеді. Педагог-психологтар эмоциялық қолдау дағдыларын дамытады, бұл оларға балалардың қажеттіліктерін жақсы түсінуге көмектеседі. Сынып жетекшілері сыныптарда психологиялық ахуалды нығайту және оқушылар арасындағы өзара іс-қимылды жақсарту арқылы құрмет пен сенім мәдениетін енгізе алады. Тұтастай алғанда, бұл неғұрлым үйлесімді және өнімді білім беру процесіне алып келеді.

5. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны

5.1 Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны белгіленген мақсаттарға, міндеттерге және оқытудың күтілетін нәтижелеріне қол жеткізуге бағытталған.

5.2 Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны курстың оқу-тақырыптық жоспарында берілген (2-кесте).

Кесте 2. Курстардың оқу-тақырыптық жоспары (108 сағ.)

	Сағат саны	

№	Тақырыптар	дерістер	практикалық сабақтар	СӨЖ	мастер кластар	Барлығы
Модуль 1. Нормативтік-құқықтық база және білім беру ортасында баланың құқықтарын қорғау.						
1.1	Баланың құқықтарын қорғау туралы халықаралық және мемлекеттік нормативтік-құқықтық актілер. Білім беру ортасында балалардың құқықтарын қорғауға қатысты негізгі халықаралық конвенцияларды және Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерін талдау.	2	1	1		4
1.2	Балалардың мектептердегі зорлық-зомбылықтан, қорқытудан және зорлық-зомбылықтан қорғау құқығын іске асыру. Білім беру мекемелері шеңберінде балалардың зорлық-зомбылық пен қорқытудан қорғау құқықтарын іске асыру тетіктерін қарау.	2	2	1		5
1.3	Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес буллингтің профилактикасын жүргізу тәртібі. Мектептерде қорқыту мен кибербуллингтің алдын алуды реттейтін құқықтық процедуралар мен стандарттарды зерттеу.	2	1	1		4
1.4	Балаларды денсаулығы мен дамуына зиян келтіретін ақпараттан қорғау. Балаларды интернеттегі зиянды ақпараттан және басқа медиадан, соның ішінде кибербуллингтен қорғауды реттейтін заңнамаға шолу.	2	2	1		5
1.5	Білім беру ортасында балалардың құқықтарын сақтау үшін педагогтердің жауапкершілігі. Оқушылардың құқықтары мен мүдделерін қорғау жөніндегі нормативтік-құқықтық актілер шеңберінде педагогтердің міндеттері мен жауапкершілігін зерделеу.	2	1	1	1	5
Модуль 2. Қорқыту мен кибербуллингтің алдын алу: стратегиялар мен құралдар.						
2.1	Мектеп ортасында қорқытудың алдын алудың заманауи стратегиялары. Ерте диагностика мен араласу тәсілдерін қоса алғанда, білім беру мекемелерінде қорқытудың алдын алудың заманауи әдістерін зерттеу.	2	2	1		5
2.2	Кибербуллинг: оқушыларды қорғаудың қауіптері, салдары және әдістері. Кибербуллингтің ерекшеліктерін, оны анықтау әдістерін, сондай-ақ балаларды онлайн-қорлаудан және зиянды ақпараттан қорғау тәсілдерін талдау.	2	1	1		4

2.3	Қорқыту мен кибербуллингтің алдын алу үшін цифрлық технологияны қолдану. Қорқыту және кибербуллинг жағдайларын бақылау, алдын алу және оларға жауап беру үшін цифрлық құралдар мен платформаларды талқылау.	2	2	1		5
2.4	Қорқытудың алдын алу бойынша мектеп бағдарламалары мен тренингтерін ұйымдастыру. Буллинг туралы хабардарлықты арттыруға және оның алдын алуға бағытталған оқушылар мен педагогтарға арналған тренингтерді әзірлеу және енгізу.	2	2	1		5
2.5	Қауіпсіз білім беру ортасын қалыптастырудағы педагогтер мен ата-аналардың рөлі. Қорқыту қауіпін төмендететін жағдайлар жасау және алдын алу процесіне ата-аналарды тарту үшін тәрбиешілер мен ата-аналардың өзара әрекеттесуінің маңыздылығы.	2	1	1	1	5
Модуль 3. Психологиялық аспектілер және педагогикалық тәсілдер буллинг алдын алуда						
3.1	Қақтығыстың даму себептері, салдары және динамикасы. Буллингтің туындауына ықпал ететін психологиялық факторларды, сондай-ақ оның құрбандар, агрессорлар және куәгерлер үшін салдарын зерделеу.	2	2	1		5
3.2	Буллинг жағдайларында баланың мінез-құлқына әсер ететін жеке және әлеуметтік факторлар. Баланың құрбан немесе агрессор ретінде буллингке тартылуына отбасылық, әлеуметтік және жеке факторлардың әсерін талдау.	2	1	1		4
3.3	Буллинг және кибербуллинг құрбандарын психологиялық қолдау әдістері. Буллинг пен кибербуллингтен зардап шеккен балаларға психологиялық көмек және эмоциялық қолдау көрсетудің практикалық стратегиялары.	2	1	1	1	5
3.4	Агрессорлармен жұмыс істеудің педагогикалық тәсілдері: агрессиялық мінез-құлықты түзету және алдын алу. Агрессор балалармен жұмыс бойынша агрессияны түзетуге және оның алдын алуға бағытталған тиімді педагогикалық әдістемелер.	2	2	1		5
3.5	Оқушылардың эмоциялық интеллекті мен әлеуметтік құзыреттілігін дамыту - буллингтің алдын алу тәсілі. Оқушылардың эмоционалдық өзін-өзі реттеу, эмпатия және басқаларға құрмет көрсету дағдыларын дамытуға ықпал ететін бағдарламалар мен әдістерді енгізу.	2	1	1	1	5
Модуль 4. Қауіпсіз білім беру ортасы жағдайындағы мониторинг, жауапкершілік және тәрбие жұмысы						
4.1	Білім беру ортасы жағдайларының мониторингі: буллинг және кибербуллинг тәуекелдерін анықтау. Мектеп климатын бағалаудың әдістері мен құралдары, оқушылардың психологиялық	2	2	1		5

	қауіпсіздігінің мониторинг жүйесі және жанжалды жағдайлардың алдын алу.					
4.2	Оқушылардың құқықтарын бұзғаны үшін мектептің жауапкершілігі. Балалардың құқықтарын қорғау және мектепте буллингті болдырмау жөніндегі міндеттемелерді орындамағаны үшін білім беру мекемелерінің педагогикалық жауапкершілігін талдау.	2	2	1		5
4.3	Балалардың буллингке қатысудағы жауапкершілігі: тәрбиелік және тәртіптік шаралар. Буллингке қатысушы балаларға қолданылатын тәрбиелік тәсілдер мен тәртіптік шаралар, сондай-ақ олардың құқықтық салдары.	2	1	1		4
4.4	Қауіпсіз білім беру ортасын құрудағы тәрбие жұмысының рөлі. Құрметпен төзімділік бағаланатын қауіпсіз және инклюзивті мектеп ортасын қалыптастыру үшін тәрбие бағдарламаларының маңыздылығы.	2	2	1		5
4.5	Буллинг профилактикасы бағдарламаларының тиімділігін мониторингілеуге және талдауға жүйелі тәсіл. Буллинг және кибербуллинг профилактикасының енгізілген бағдарламаларының нәтижелерін бағалау, сондай-ақ мониторинг негізінде әдістерді түзету.	2	1	1	1	5
<i>Академиялық сағаттардың жалпы саны</i>		40	30	20	5	95
Қорытынды тестілеу						1
Курстан кейінгі қолдау						12
Барлығы: 108 академиялық сағат						108
<i>Ескерту: 1 академиялық сағат – 50 минут</i>						

6. Оқу процесін ұйымдастыру

6.1 Біліктілікті арттыру курстары оқытудың күндізгі форматы режимінде ұзақтығы 108 сағат болатын курстардың оқу-тақырыптық жоспарына сәйкес ұйымдастырылады, оның ішінде аудиториялық - 70 сағат, СӨЖ - 20 сағат, шеберлік сыныптары - 5 сағат, қорытынды тестілеу - 1 сағат, курстан кейінгі қолдау - 12 сағат. Курс екі апта бойы игеріледі.

6.2 Біліктілікті арттыру курсы шеңберінде сабақтарды ұйымдастыру процесінде оқытудың әртүрлі әдістері пайдаланылады: түсіндіру-иллюстративтік, проблемалық баяндау әдісі, ішінара іздестіру және зерттеу әдістері, белсенді оқыту әдістері, интерактивті әдістер.

6.3 Біліктілікті арттыру курсына іске асыру процесінде сабақтар дәрістік және практикалық сабақтар түрінде өткізіледі. Курста дәрістердің келесі түрлері жоспарланады: кіріспе дәріс, проблемалық дәріс, ақпараттық дәріс. Біліктілікті арттыру курсы бойынша практикалық сабақтардың мынадай түрлері жоспарланады: іскерлік пен дағдыларды қалыптастырудың практикалық сабағы, қалыптасқан құзыреттерді тереңдетудің практикалық сабағы, интеграцияланған практикалық сабақ, практикум.

6.4 Курс тыңдаушыларының дербес жұмысы мынадай міндеттерді шешуге бағытталған: дәріс және практикалық сабақтар кезінде тыңдаушылардың алған

білімдерін, іскерліктері мен дағдыларын бекіту және кеңейту; сыни ойлау дағдыларын дамыту; өзін-өзі ұйымдастыру.

6.5 Практикаға бағдарлану қағидатын іске асыру мақсатында курстар процесінде тапсырмалардың түрлі түрлері пайдаланылады: тапсырмалардың кейсі, білім беру, еңбек қатынастары саласындағы ҚР заңнамасының нормаларын талдау, алгоритмдерді құру, дамытушылық және танымдық міндеттерді шешу, практикалық тапсырмаларды шешу, жобаны орындау және т.б.

6.6 Курсты іске асыру процесінде кәсіби құзыреттіліктерді дамыту және жетілдіру мақсатында шағын топтарда жұмыс істеу, кейіннен талдау және рефлексия, жұмыстың жеке нысандары, жобаны орындау және оны таныстыру көзделген.

6.7 Әрбір модуль бойынша кейстерді шешу немесе жобаларды қорғау түрінде практикаға бағдарланған тапсырмалар жоспарланған.

6.8 Қорытынды бақылау тестілеу түрінде жүзеге асырылады.

7. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету

7.1 Бағдарламаны іске асыруға дидактикалық көзқарас теориялық материалды практикалық қолдану және тұрақты өзін-өзі бағалау арқылы терең игеру үшін жағдайлар жасауға бағытталған. Бұл педагогтардың кәсіби құзыреттерін арттырып қана қоймай, сонымен қатар олардың білім алушылардың қазіргі заманғы әлемнің сын-қатерлеріне дайындығының жоғары деңгейін қамтамасыз ете отырып, білім беру процесіне жаңа білім мен дағдыларды тиімді енгізу қабілетін арттыруға ықпал етеді.

7.2 Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету:

- 1) біліктілікті арттыру курстарының білім беру бағдарламасы;
- 2) дәріс сабақтарының материалдары және таныстыру материалдары;
- 3) дәрістік және практикалық сабақтарға арналған үлестірме материалдар;
- 4) кейс тапсырмалары, практикалық тапсырмалар, дамыту және танымдық тапсырмалар және т.б.;
- 5) диагностикалық материалдар;
- 6) қорытынды бақылау материалдары.

Біліктілікті арттыру курсының теориялық материалы дәріс сабақтарының материалдарын, оқулықтарды, НҚА және әдістемелік нұсқаулықтарды қамтиды.

Курстың мазмұнын тиімді меңгеру мақсатында тыңдаушыларға теориялық білімді нығайтуға және практикалық дағдыларды дамытуға бағытталған әртүрлі тапсырмалар ұсынылады. Тапсырмалар білім беру ұйымдарының ерекшеліктеріне, күрделілік деңгейіне және бағдарлама бөлімдерінің ерекшеліктеріне бейімделген. Өзін-өзі бағалау критерийлері тыңдаушыларға оқылатын тақырыптар шеңберінде өз білімдерін, дағдылары мен құзыреттерін талдауға және бағалауға мүмкіндік береді. Өзін-өзі бағалау тыңдаушының қол жеткізу деңгейін айқындауға және оларды жою мақсатында проблемалық аймақтарды айқындауға бағытталған.

Дидактикалық тәсілді және кешенді оқу-әдістемелік қамтамасыз етуді пайдалану тыңдаушыларға Бағдарламаны тиімді және нәтижелі меңгеруге, құзыреттерді дамытуға және алған білімдері мен дағдыларын практикада қолдануға мүмкіндік береді.

8. Оқу нәтижелерін бағалау

8.1 Дағдыларды қалыптастыру және тыңдаушылардың білімін бағалауды бақылау мақсатында: экспресс-сауалнамалар, өзіндік жұмыс, қорытынды бақылау жұмыстары жүргізіледі. Өзіндік және бақылау жұмыстарына арналған тапсырмалар, кері байланыс үшін сауалнама парақтары, тест тапсырмалары курстың оқу-әдістемелік кешеніне (бұдан әрі – ОӘК) енгізілген.

8.2 Тыңдаушылардың кәсіби құзыреттіліктерінің қалыптасу деңгейін анықтау, бағдарлама мазмұнын игеру үшін профессор-оқытушылар құрамы кері байланысты іске асыру мақсатында бағдарламаның әрбір тақырыбы шеңберінде бақылау тапсырмаларын (дербес жұмыстар, сауалнама парақтары және т.б.) және қорытынды бақылау жұмысын әзірлейді. Алынған кері байланыс негізінде дәрістер мен практикалық сабақтардың мазмұнына түзетулер енгізіледі, қосымша материалдар таңдалады (құжаттама үлгілері, әдебиеттер тізімі, дидактикалық материалдар тізімі, бейнематериалдар және т.б.), бағдарлама мазмұны қосымша түсіндіріледі.

8.3 Қорытынды бақылау жұмысын орындау мынадай критерийлерге сәйкес бағаланады: іске асырылмаған (дұрыс жауаптар ұсынылмаған), ішінара іске асырылған (дұрыс жауаптар 50% - дан аз), орташадан жоғары іске асырылған (дұрыс жауаптар 50% - дан 70% - ға дейін), толық іске асырылған (дұрыс жауаптар 70-100 %). Қорытынды тестілеуден өту және біліктілікті арттыру курсы аяқтау үшін дұрыс жауаптардың кемінде 70% - жинау қажет. Қорытынды бақылау жұмысының нәтижелері негізінде курстан кейінгі сүйемелдеу кезеңінде консультациялардың мазмұны жоспарлануда.

8.4 Педагогтердің қызметін бағалау бақылау және тест тапсырмаларын орындау нәтижелері бойынша, сондай-ақ курстардан өту барысында практикалық жұмыстарға қатысу және белсенділігі бойынша жүзеге асырылады. Мұғалімнің біліктілігін арттыру процесінің тиімділігі мен тиімділігінің критерийі курстық дайындық барысында және курстардан кейінгі кезеңде тыңдаушының кәсіби белсенділігі болып табылады.

8.5 Курс тыңдаушыларының білімін бақылау және бағалау мақсатында орындалатын функцияларға байланысты бақылаудың төрт түрі қолданылады: алдын ала, ағымдағы, мерзімді және қорытынды.

8.6 Ағымдағы, мерзімді және қорытынды бақылау нәтижелерін бағалау 3-кестеге сәйкес тыңдаушылардың жетістіктерін бағалаудың балдық-рейтингтік жүйесінде жүзеге асырылады.

Кесте 3. Тыңдаушылардың оқу жетістіктерін оларды дәстүрлі бағалау шкаласына аудара отырып есепке алуды бағалау жүйесі

Әріптік жүйе бойынша бағалау	Сандық эквивалент	Балдар (% мазмұны)	Дәстүрлі жүйе бойынша бағалау
<i>A</i>	<i>4</i>	<i>95-100</i>	<i>Өте жақсы</i>
<i>A-</i>	<i>3,67</i>	<i>90-94</i>	
<i>B+</i>	<i>3,33</i>	<i>85-89</i>	<i>Жақсы</i>
<i>B</i>	<i>3</i>	<i>80-84</i>	
<i>B-</i>	<i>2,67</i>	<i>75-79</i>	
<i>C+</i>	<i>2,33</i>	<i>70-74</i>	

<i>C</i>	2	65-69	<i>Қанағаттанарлық</i>
<i>C-</i>	1,67	60-64	
<i>D+</i>	1,33	55-59	
<i>D</i>	1	50-54	
<i>FX</i>	0,5	25-49	<i>Қанағаттанарлықсыз</i>
<i>F</i>	0	0-24	

Педагогтердің қызметін бағалау бақылау және тест тапсырмаларын орындау, жобаларды қорғау нәтижелері бойынша, сондай-ақ практикалық жұмысқа қатысу бойынша 4-кестеде көрсетілген критерийлер бойынша жүзеге асырылады.

4-кесте. Бағалау критерийлері

<i>Бағалау критерийлері</i>	<i>Дәстүрлі бағалау</i>	<i>Баллмен бағалау</i>	<i>Бағалау параметрлері</i>
жүзеге асырылмады	«Қанағаттанарлықсыз»	0 - 49 ұпай	<ul style="list-style-type: none"> - жұмыстың мазмұны мәлімделген тақырыпқа сәйкес келмейді; - жұмыс мәтіні ұқыпсыз, түсініксіз ресімделген, өрескел стилистикалық және грамматикалық қателіктер бар, - бір немесе бірнеше дереккөздерден мәтін фрагменттерінің ойсыз қайта жазылуы байқалады, әдебиет пайдаланылмаған, - қорытындылар жоқ немесе бөлімнің мазмұнына сәйкес келмейді, - жұмыс талаптарға сәйкес ресімделмеген.
ішінара жүзеге асырылды	«Қанағаттанарлық»	50 - 69 ұпай	<ul style="list-style-type: none"> - жұмыстың мазмұны тақырыпқа ішінара сәйкес келеді; - жұмыс негізінен дұрыс жасалған, маңызды стилистикалық және грамматикалық қателер бар, - жұмыстың дизайнында немқұрайлылық бар: өрістер қалдырылған жоқ, беттердің нөмірленуі жоқ, мәтін бойынша түзетулер енгізілді, титулдық Парақ дұрыс ресімделмеген, - жұмысты орындау үшін үнемі көмек қажет болды, әдебиет ішінара қолданылды, - қорытындылар жұмыстың барлық бөлімдері бойынша жасалмайды немесе бөлімнің

			мазмұнына ішінара сәйкес келеді немесе келтірілген деректер бойынша қорытындылар жоқ, - мазмұны, әдебиеттер тізімі, суреттерге қолтаңбалар, кесте атаулары жоқ
түзетулерді ескере отырып, орташадан жоғары іске асырылды	«Жақсы»	70 - 89 ұпай	- - жұмыстың мазмұны негізінен тақырыпқа сәйкес келеді немесе оның көлемі асыра бағаланады; - жұмыс негізінен дұрыс жасалған, кейбір маңызды емес стилистикалық және грамматикалық қателер бар, - жұмыс негізінен дербес орындалды, әдебиет қолданылды, - қорытындылар негізінен бөлімнің мазмұнына сәйкес келеді - жұмыс негізінен дұрыс рәсімделген, талаптардан кейбір ауытқулар бар,
толығымен жүзеге асырылды	«Өте жақсы»	90 - 100 ұпай	- тақырыптың мазмұны толық ашылған және жұмыс таңдалған тақырыпқа сәйкес келеді; - жұмыс дұрыс жасалған, маңызды емес стилистикалық қателер бар; - жұмыстың практикалық бөлігі өз бетінше орындалды, барлық таңдалған әдебиеттер талданып, жұмыста қолданылды; әр бөлім бойынша негізделген тұжырымдар бар

8.7 Ағымдағы және қорытынды бақылау тапсырмалары 100 балдық шкала бойынша бағаланады.

8.8 Тыңдаушылардың ағымдағы үлгерімі ағымдағы бақылау мен мерзімді бақылау бағаларынан құралады және формула бойынша есептеледі:

$$AY = \frac{(AB1+AB2+ABn)}{n},$$

AY – ағымдағы үлгерім,

АБ – ағымдағы бақылау,
n – ағымдағы бақылаулар саны.

8.9 Ағымдағы үлгерім қорытындысы бойынша 50 баллдан кем жинаған тыңдаушы қорытынды бақылауға жіберілмейді

8.10 Біліктілікті арттыру курсы бойынша қорытынды баға ағымдағы үлгерім бағасын және қорытынды бақылауды қамтиды. Қорытынды бағалаудағы ағымдағы үлгерім үлесі 60%, қорытынды бақылау үлесі (қорытынды тестілеу) - 40% құрайды. Қорытынды баға мына формула бойынша есептеледі: $ҚБ = 0,6 * АҮ + 0,4 * ҚБ$, ҚБ – қорытынды баға, АҮ – ағымдағы үлгерімді бағалау, ҚБ- қорытынды бақылау ұпайлары.

8.11 Біліктілікті арттыру курсының нәтижелері бойынша сертификат курс бойынша кемінде 55 балды құрайтын тыңдаушыларға беріледі.

8.12 Курс бойынша қорытынды бағасы 55 баллдан төмен, бірақ ағымдағы үлгерім қорытындысы бойынша кемінде 50 балл жинаған тыңдаушының қорытынды бақылаудан бір рет қайта өту мүмкіндігі бар.

8.13 Қорытынды тестілеу нысанында өтеді. Сұрақтардың жалпы саны - 20.

9. Курстан кейінгі қолдау

9.1 Курстан кейінгі қолдау тыңдаушыларды оны меңгергеннен кейін қосымша қолдауды қамтамасыз етуге бағытталған «*Буллинг пен кибербуллингтің алдын алудың қазіргі заманғы стратегиялары: қауіпсіз білім беру ортасын құру*» біліктілікті арттыру курсының білім беру бағдарламасының маңызды компоненті болып табылады. Курстан кейінгі қолдау оның курстан кейінгі қызметіне үздіксіз мониторинг жүргізу және әдістемелік, консультациялық көмек көрсету жолымен тыңдаушылардың кәсіби құзыреттерін қалыптастыру мен дамытуды қамтамасыз ететін іс-шаралар жүйесін білдіреді.

9.2 Курстан кейінгі қолдаудың мақсаты – алған білімдері мен дағдыларын кәсіби қызметте табысты жүзеге асыруды қамтамасыз ету және педагогтардың үздіксіз кәсіби білім алуына ықпал ету.

9.3. Қолдау форматы мыналарды қамтиды:

- ✓ Байланыс пен тәжірибе алмасуға арналған онлайн платформа.
Қолдау көрсетудің жетекші түрі – мұғалімдер тәжірибе алмаса алатын, кеңестер алатын және өз жұмысының нәтижелерімен бөлісетін онлайн платформаны немесе форумды пайдалану. Бұл курсты аяқтағаннан кейін де белсенді кәсіби қауымдастықты сақтауға мүмкіндік береді.
- ✓ Тұрақты вебинарлар мен онлайн семинарлар.
Курс сарапшылары мен оқытушыларының қатысуымен тұрақты вебинарлар өткізіледі, онда оқу процесіне жаһандық құзыреттіліктерді енгізудің өзекті мәселелері талқыланады. Бұл мұғалімдерге кәсіби дайындықтың жоғары деңгейін сақтауға көмектеседі.
- ✓ Қашықтықтан кеңес беру.
Курс қатысушылары оқытушылар мен сарапшылардан жеке кеңес ала алады, бұл туындаған мәселелерді жедел шешуге және педагогикалық практиканы түзетуге мүмкіндік береді.

9.4 Курстан кейінгі қолдау формалары:

- ✓ Жеке қолдау (тәлімгерлік): тәжірибелі педагог-тәлімгерлер курстан өткен әріптестеріне жаңа тәсілдер мен әдістемелерді оқу процесіне біріктіруге көмектесу арқылы қолдау көрсетеді. Тәлімгерлік әсіресе жаңа білімді іс жүзінде қолдануда қиындықтарға тап болған жас мамандар немесе тәрбиешілер үшін өте маңызды.
- ✓ Топтық қолдау (шеберлік сыныптары, шығармашылық шеберханалар):
- ✓ Тұрақты мастер-класстар ұйымдастырылады, онда мұғалімдер өздерінің табысты тәжірибелерімен бөліседі, жаңа әдістер мен технологияларды көрсетеді, практикадан нақты жағдайлар мен сценарийлерді талқылайды.
- ✓ Бірлескен жобаларда немесе жаһандық құзыреттіліктерді енгізуге байланысты мәселелерді шешуде жұмыс істейтін уақытша топтар құрылады. Бұл бірлескен шығармашылық пен тәжірибе алмасуды ынталандырады.
- ✓ Кәсіби қауымдастықтар (кәсіби қауымдастықтар, әлеуметтік желілердегі топтар):

Мұғалімдерді кәсіби бірлестіктерге немесе одақтарға қосу ресурстарға, оқиғаларға және желілік мүмкіндіктерге қол жеткізуге мүмкіндік береді, бұл одан әрі кәсіби дамуға ықпал етеді.

Әлеуметтік желілер мен мессенджерлерде топтар мен чаттар құрылады, онда педагогтар жаңалықтармен, идеялармен, материалдармен алмасып, жедел қолдау ала алады.

9.5 Курстан кейінгі қолдау әдістері

- ✓ Кейс әдісі: Мұғалімдер форумдарда, топтарда немесе вебинарларда өз тәжірибесінен нақты жағдайларды жүйелі түрде талдайды және талқылайды. Бұл әдіс теорияны практикамен ұштастыруға және алынған білімді нақты білім беру жағдайларына бейімдеуге көмектеседі.
- ✓ Рефлексия және өзін-өзі бағалау: Мұғалімдер өз жетістіктерін жүйелі түрде өзін-өзі бағалауды жүргізеді, жаһандық құзыреттіліктерді енгізудегі табыстар туралы рефлексия жасайды, бұл оларға оқыту тәжірибесін түзетуге және жақсартуға мүмкіндік береді.
- ✓ Бір-бірін тексеру (өзара шолу): Мұғалімдер әзірлемелерімен, жобаларымен алмасады және әріптестерінен кері байланыс алады. Бұл әдіс оқу материалдарының сапасын жақсартуға көмектеседі және сыни ойлауды дамытуға ынталандырады.
- ✓ Жоба әдісі: Мұғалімдер курста басталған ұзақ мерзімді жобалармен жұмысын жалғастырады. Бұл жобалар жаңа оқу бағдарламаларын әзірлеуді, зерттеулер жүргізуді немесе инновациялық әдістерді енгізуді қамтуы мүмкін. Жобалар кәсіби қоғамдастықта үнемі талқыланып, реттеледі.
- ✓ Қашықтықтан тестілеу және бақылау: үлгерімді бағалау және құзыреттердің жоғары деңгейін қолдау үшін тұрақты қашықтықтан тестілеу және кәсіби қызметті бақылау жүргізіледі. Бұл оқу нәтижелерін бақылауға және кәсіби дамудағы келесі қадамдарды реттеуге мүмкіндік береді.

Курстың курстан кейінгі қолдауы педагогтардың кәсіби қызметіне жаңа білім мен дағдыларды енгізу процесінде қолдау көрсетуге бағытталған. Жеке консультацияларды, топтық жұмысты, кәсіби қауымдастықтарды және әртүрлі

қолдау әдістерін қамтитын кешенді тәсіл материалды терең меңгеруге және оны тәжірибеде тиімді қолдануға ықпал етеді.

10. Қолданылған әдебиеттер тізімі

Негізгі әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы.
2. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319–III Заңы.
3. Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы. 1948 жылы 10 желтоқсанда БҰҰ Бас Ассамблеясының 217 А (III) қарарымен қабылданған декларация.
4. Международный пакт о гражданских и политических правах (Нью-Йорк, 16 декабря 1966 г.)
5. Конвенция против пыток и других жестоких, бесчеловечных или унижающих достоинство видов обращения и наказания (принята Резолюцией Генеральной Ассамблеи ООН 39/46 от 10 декабря 1984 г.)
6. Закон Республики Казахстан от 8 августа 2002 года № 345-II. О правах ребенка в Республике Казахстан (с изменениями и дополнениями по состоянию на 20.08.2024 г.)
7. Приказ Министерства просвещения Республики Казахстан от 21 декабря 2022 года № 506. Об утверждении Правил профилактики травли (буллинга) ребенка.
8. Постановление Правительства Республики Казахстан от 31 августа 2023 года № 748. Об утверждении Комплексного плана по защите детей от насилия, превенции суицида и обеспечению их прав и благополучия на 2023–2025 годы
9. Приказ Министерства образования и науки Республики Казахстан от 11 мая 2020 года № 190. О некоторых вопросах педагогической этики
10. Приказ Министерства просвещения Республики Казахстан от 17 марта 2023 года № 68. О внесении изменений в приказ Министерства образования и науки Республики Казахстан от 6 апреля 2020 года № 130 «Об утверждении Перечня документов, обязательных для ведения педагогами организаций дошкольного воспитания и обучения, среднего, специального, дополнительного, технического и профессионального, послесреднего образования и их формы».
11. Концепция развития дошкольного, среднего, технического и профессионального образования Республики Казахстан на 2023–2029 годы. Постановление Правительства Республики Казахстан от 28 марта 2023 года № 249.
12. Приказ Министерства просвещения Республики Казахстан от 31 августа 2022 года № 385. «Об утверждении Типовых правил деятельности организаций дошкольного, среднего, технического и профессионального,

послесреднего образования, дополнительного образования соответствующих типов и видов».

13. Правила разработки, согласования и утверждения образовательных программ курсов повышения квалификации педагогов, утверждённых приказом Министра образования и науки Республики Казахстан от 4 мая 2020 года №175
14. Правила организации и проведения курсов повышения квалификации педагога, а также посткурсового сопровождения деятельности педагога, утверждённых приказом Министра образования и науки Республики Казахстан от 28 января 2016 года № 95.
15. Бекмамбетова С. С. Пилотная программа по защите детей от буллинга в образовательных учреждениях Республики Казахстан. Нур-Султан. 2022г.
16. Иванова А. К. Буллинг и кибербуллинг как явление образовательной среды: примеры современных исследований проблемы / А. К. Иванова // Интернет-журнал «Мир науки». — 2018. — Т 6. — №5. — URL: <https://mir-nauki.com/PDF/32PSMN518.pdf> (дата обращения: 22.09.2024).
17. Белоголовцев Н., «Буллинг и кибербуллинг: как спасти ребенка от травли? М.: 2022 г.
18. Противодействие школьному буллингу: анализ международного опыта/Д.В. Молчанова, М.А. Новикова; Национальный исследовательский университет «Высшая школа экономики», Институт образования. - М.: НИУ ВШЭ, 2020 г.
19. Организация работы школьных служб медиации: Методические рекомендации. /Сост. Г. С. Копбаева, Е. М. Антипкина, Е. А. Горбатова и др. – Караганда: Изд-во КарГУ, 2019.
20. Мазурова Е. В. Формирование психологически безопасной образовательной среды: диагностический инструментарий, программы и технологии. Методические рекомендации для педагогов-психологов. Барнаул: КГБУ «Алтайский краевой центр психолого-педагогической и медико-социальной помощи», 2019. – 72 с. [Электронный ресурс].

Қосымша әдебиеттер:

1. МаксUTOва И.О., Таубаева Ш.Т., Момбек А.А. Педагогическая технология: от концепции до модели / Педагогика и психология. – 2018. – № 4(37).
2. Есекешова М.Д., Кочкорбаева Э.Ш. Педагогика: учебное пособие.- Астана: Изд-во КАТУ им. С. Сейфулина, 2016.
3. Дүйсенбаев А. Педагогика: Оқулық / А. Дүйсенбаев. – Астана: Фолиант, 2018.
4. Симановский, А. Э. Педагогическая психология : учеб. пособие для бакалавриата и специалитета. — 2-е изд., испр. и доп. — М. : Издательство Юрайт, 2018.
5. Бонивелл И. Ключи к благополучию: что может позитивная психология. М.: Время, 2009

6. Новикова М.А., Реан А.А. Семейные предпосылки вовлеченности ребенка в школьную травлю: влияние психологических и социальных характеристик семьи // Психологическая наука и образование. 2018 г.
7. Собкин В.С., Смылова М.М. Буллинг в стенах школы: влияние социокультурного контекста (по материалам кросскультурного исследования) // Социальная психология и общество. 2014 г. Т. 5. № 2.
8. A Brief History of the Olweus Bullying Prevention Program, 2016 г.
9. Notar C.E., Padgett S. & Roden J. Cyberbullying: Resources for intervention and prevention, 2013.